

Kurzus kódja(i): FLM-401.33
FLMD-211.06
FEN-150.53

Kurzus címe: Bevezetés a 60-70-es évek hollywoodi filmjébe

Tanár neve: Pápai Zsolt

Kurzus időpontja, helye: hétfő 9.00-10.30; 34

Vetítések időpontja, helye: 1. vetítés hétfő 17.00-19.00; 34
2. vetítés: kedd 17.00-19.00, -137
Az első héten, február 8-án nem lesz előadás!

Kurzus típusa: előadás

Kurzus leírása: A program az előző félévben megtartott „Egyetemes filmtörténet a 70-es, 80-as években” című kurzusra épül, részben azt folytatja, mindazonáltal annak hiányában is feldolgozható. A kurzus a köznyelvben gyakran Új-Hollywoodként emlegetett korszak első szakaszát, az úgynevezett Hollywoodi Reneszánszt vizsgálja meg, politikátörténeti, gazdaságtörténeti, intézménytörténeti és formátörténeti aspektusból egyaránt. Kiemelt cél annak felkutatása, hogy a hatvanas évek végén milyen okok játszottak szerepet a revizionista műfajfilm diadalmenetében, továbbá annak megvizsgálása, hogy milyen okokkal magyarázható a posztklasszikus alakzatok hetvenes évek derekán megfigyelhető megerősödése.

Témák

1. A Hollywoodi Reneszánsz definíciója. Infláció: a Hollywoodi Reneszánsz politikátörténeti és társadalomtörténeti kontextusban.
2. Recesszió és liberalizáció: a Hollywoodi Reneszánsz gazdaság- és intézménytörténeti kontextusban.
3. Rehabilitáció: a Hollywoodi Reneszánsz technikatörténeti kontextusban.
4. Emancipáció: a Hollywoodi Reneszánsz formátörténeti kontextusban. Az európai populáris és művészfilm, illetve a hollywoodi film hatáskapcsolatai.
5. A revizionista műfajfilm definíciója.
6. Három nemzedék. 1.: A tévérendező generációja (Lumet, Frankenheimer, Penn, Peckinpah, Ritt, Pollack).
7. Három nemzedék. 2.: A Raybert – BBS köre, és a „köztes”, „eltűnt” nemzedék (Rafelson, Bogdanovich, Hopper, Sarafian, Jaglom). A hollywoodi film és az ellenkultúra.
8. Három nemzedék. 3.: A movie-bratek. Keleti oldal (Scorsese, DePalma, Schrader, Mazursky, Friedkin), nyugati oldal (Coppola, Spielberg, Lucas).
9. Hollywoodi és off-hollywoodi szerzői filmesek a hetvenes években (Altman, Allen, Cassavetes, Kubrick).
10. A Hollywoodi Reneszánsz alkonya. Kitekintés: látvány versus narrativitás az új-hollywoodi posztklasszikus filmben.

Kurzus teljesítésének követelményei: Írásbeli teszt a félév végén. Ezt csak az a hallgató írhatja meg, aki előzőleg minimum 70%-os eredménnyel megold egy filmismereti tesztet. Minden témához két vetítés kapcsolódik, melyeken a kötelező filmekként megjelölt művek láthatóak. Emellett minden téma mellett szerepel egy (vagy kettő) „kötelezően ajánlott” film: ezek olyan alpművek, amelyek ismerete nélkülözhetetlen a kurzuson elhangzott információk feldolgozásához, de nem szervezünk külön vetítést belőlük az egyetemen. A hallgatóknak ezeket otthon kell megnézniük; magyarul valamennyi könnyen megszerezhető (azaz DVD-n vagy videón megjelent).

Vetített filmek: **A „kötelezően ajánlott” filmek is kötelezőek, de azokat nem vetítjük az egyetemen!**

1. A Hollywoodi Reneszánsz definíciója. Infláció: a Hollywoodi Reneszánsz politikátörténeti és társadalomtörténeti kontextusban.

Kötelező filmek:

feb. 8.: Pakula: *Az elnök emberei*

feb. 9.: Eastwood: *Fennsíkok csavargója*

Kötelezően ajánlott: Friedkin: *Az ördögűző*

2. Recesszió és liberalizáció: a Hollywoodi Reneszánsz gazdaság- és intézménytörténeti kontextusban.

Kötelező filmek:

feb. 15–16.: Mann: *A Római Birodalom bukása*

feb. 22.: Schlesinger: *Éjféli cowboy*

Kötelezően ajánlott: Nichols: *Diploma előtt*

3. Rehabilitáció: a Hollywoodi Reneszánsz technikátörténeti kontextusban.

Kötelező filmek:

feb. 23.: Rosenberg: *Bilincs és mosoly*

márc. 1.: Pollack: *A lovakat lelövik, ugye?*

Kötelezően ajánlott: Friedkin: *Francia kapcsolat*

4. Emancipáció: a Hollywoodi Reneszánsz formatörténeti kontextusban. Az európai populáris és művészfilm, illetve a hollywoodi film hatáskapcsolatai.

Kötelező filmek:

márc. 2.: Penn: *Bonnie és Clyde*

márc. 8.: Roy Hill: *Butch Cassidy és a Sundance Kölyök*

Kötelezően ajánlott: Lester: *Egy nehéz nap éjszakája*

5. A revizionista műfajfilm definíciója.

Kötelező filmek:

márc. 9.: Kubrick: *Mechanikus narancs*

márc. 16.: Coppola: *Magánbeszélgetés*

Kötelezően ajánlott: Antonioni: *Nagyítás*

6. Három nemzedék. 1.: A tévérendező generációja (Lumet, Frankenheimer, Penn, Peckinpah, Ritt, Pollack).

Kötelező filmek:

márc. 22.: Frankenheimer: *Az alcatrazi madárember*

márc. 23.: Peckinpah: *Pat Garrett és Billy, a Kölyök*

Kötelezően ajánlott: Lumet: *12 dühös ember*

7. Három nemzedék. 2.: A Raybert–BBS köre, és a „köztes”, „eltűnt” nemzedék (Rafelson, Bogdanovich, Hopper, Sarafian, Jaglom). A hollywoodi film és az ellenkultúra.

Kötelező filmek:

márc. 29.: Bogdanovich: *Célpontok*

márc. 30.: Rafelson: *Öt könnyű darab*

Kötelezően ajánlott: Hopper: *Easy Rider – Szelíd motorosok*

8. Három nemzedék. 3.: A movie-bratek. Keleti oldal (Scorsese, DePalma, Schrader, Mazursky, Friedkin), nyugati oldal (Coppola, Spielberg, Lucas).

Kötelező filmek:

ápr. 12.: Spielberg: *Párbaj*

ápr. 12.: Lucas: *THX 1138 4EB* (rövidfilm)

ápr. 13.: Scorsese: *Dühöngő bika*

Kötelezően ajánlott: Coppola: *Keresztapa I–II.*

9. Hollywoodi és off-hollywoodi szerzői filmesek a hetvenes években (Altman, Allen, Cassavetes, Kubrick).

Kötelező filmek:

ápr. 19–20.: Altman: *Nashville*

ápr. 26.: Cassavetes: *Férjek*

Kötelezően ajánlott: Allen: *Annie Hall*

10. A Hollywoodi Reneszánsz alkonya. Kitekintés: látvány versus

narrativitás az új-hollywoodi posztklasszikus filmben.

Kötelező filmek:

ápr. 27.: Milius: *Conan, a barbár*

máj. 3–4.: Cimino: *A mennyország kapuja*

Kötelezően ajánlott: Coppola: *Apokalipszis, most*

Kötelező / ajánlott irodalom: Az egyes témákhoz magadott szakirodalmi tételek közül az első kötelező, a többi ajánlott.

1. A Hollywoodi Reneszánsz definíciója. Infláció: a Hollywoodi Reneszánsz politikatörténeti és társadalomtörténeti kontextusban.

Bordwell, David – Thompson, Kristin: *A film története*. Budapest: Palatinus, 2007. pp. 539–562.

King, Geoff: *New Hollywood Cinema. An Introduction*. London – New York: I.B. Tauris Publishers, 2002. pp. 11–48.

Lukacs, John: *Az Egyesült Államok 20. századi története* (ford.: Zala Tamás). Budapest: Gondolat, 1988. pp. 88–120.

2. Recesszió és liberalizáció: a Hollywoodi Reneszánsz gazdaság- és intézménytörténeti kontextusban.

Pye, Michael – Myles, Linda: *Mozi-fenegyerekek*. Budapest: Gondolat, 1983. pp. 11–89.

Oxford Filmenciklopédia (szerk. Geoffrey Nowell-Smith). Budapest: Glória, 1998. pp. 492–500.

3. Rehabilitáció: a Hollywoodi Reneszánsz technikatörténeti kontextusban.

Oxford Filmenciklopédia (szerk. Geoffrey Nowell-Smith). Budapest: Glória, 1998. pp. 500–508.

Monaco, Paul: *The Sixties: 1960–1969. History of American Cinema. Volume 8*. New York – Detroit: Charles Scribner's Sons, 2001. pp. 65–101.

Cook, David A.: *Lost Illusions. American Cinema in the Shadow of Watergate and Vietnam, 1970–1979*. New York: Charles Scribner's Sons, Macmillan Library Reference USA, 2000. pp. 355–396.

4. Emancipáció: a Hollywoodi Reneszánsz formatörténeti kontextusban. Az európai populáris és művészfilm, illetve a hollywoodi film hatáskapcsolatai.

Pápai Zsolt: Bolond Pierrot Hollywoodba megy (Az Álomgyár lázadó). *Filmvilág*, 2005/5. pp. 22–27.

Magyar Bálint: *Az amerikai film*. Budapest: Gondolat, 1974. pp. 268–282.

William Goldman: *Mit is hazudtam?* Budapest: Európa Könyvkiadó, 2002. pp. 294–331.

Robert M. Hammond: The New Wave Washes the American Screens. In: Donald E. Staples (ed.): *The American Cinema*. Washington: Forum Series, 1983. pp. 341–351.

5. A revizionista műfajfilm definíciója.

Király Jenő: *Mágikus mozi. Műfajok, mítoszok, archetípusok a filmkultúrában*. Budapest: Korona kiadó, 1998. pp. 71–78.

Cook, David A.: *Lost Illusions. American Cinema in the Shadow of Watergate and Vietnam, 1970–1979*. New York: Charles Scribner's Sons, Macmillan Library Reference USA, 2000. pp. 159–258.

Varró Attila: Kubrick Nagymester. *Metropolis*, 2002/2. pp. 38–51.

Kovács András Bálint: *A modern film irányzatai. Az európai művészfilm, 1950–1980*. Budapest: Palatinus, 2005. pp. 413–422.

6. Három nemzedék. 1.: A tévérendezők generációja (Lumet, Frankenheimer, Penn, Peckinpah, Ritt, Pollack).

Deleuze, Georges: *A mozgás-kép*. Budapest: Osiris, 2001. pp. 257–280.

Pápai Zsolt: Hardcore vadnyugat (Sam Peckinpah westernfilmjei). *Filmvilág*, 2004/6. pp. 46–49.

Kolker, Robert: *A Cinema of Loneliness. Penn, Stone, Kubrick, Scorsese, Spielberg, Altman*. Oxford: University Press, 2000. pp. 17–96.

7. Három nemzedék. 2.: A Raybert – BBS köre, és a „köztes”, „eltűnt” nemzedék (Rafelson, Bogdanovich, Hopper, Sarafian, Jaglom). A hollywoodi film és az ellenkultúra.

Pápai Zsolt: Az ideológia vége (A hollywoodi film és az ellenkultúra). *Filmvilág*, 2008/5. pp. 9–11.

Biskind, Peter: Amerika kapitány (Az Easy Rider-sztori). *Filmvilág*, 2008/5. pp. 21–27.

8. Három nemzedék. 3.: A movie-bratek. Keleti oldal (Scorsese, DePalma, Schrader, Mazursky, Friedkin), nyugati oldal (Coppola, Spielberg, Lucas).

Biskind, Peter: Hollywood ostroma (Mogulok és függetlenek). *Filmvilág*, 2004/12. pp. 10–16.

Scorsese-összeállítás. *Filmvilág*, 2005/6. pp. 18–29.

Pye, Michael – Myles, Linda: *Mozi-fenegyerekek*. Budapest: Gondolat, 1983. pp. 93–316.

Cook, David A.: Auteur Cinema and the "Film Generation" in 1970s Hollywood. In: Lewis, Jon (ed.): *The New American Cinema*. Durham and London: Duke University Press, 1998. pp. 11–37.

9. Hollywoodi és off-hollywoodi szerzői filmesek a hetvenes években (Altman, Allen, Cassavetes).

Antal István: Egy filmes újságíró: Robert Altman. *Filmkultúra*, 1982/5. pp. 67–84.

Brode, Douglas: *Woody Allen*. Budapest: Helikon Kiadó. 1989.

Carney, Ray: *John Cassavetes filmjei*. Budapest: Osiris, 2001.

Jousse, Thierry: John Cassavetes műhelyében. In: *John Cassavetes* (szerk. Bakonyi Vera – Zalán Vince). Budapest Film, 1993. pp. 17–45.

10. A Hollywoodi Reneszánsz alkonya. Kitekintés: látvány versus narrativitás az új-hollywoodi posztklasszikus filmben.

Király Jenő: *Frivol múzsa. A tömegfilm sajátos alkotásmódja és a tömegkultúra esztétikája*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993. pp. 772–783.

Nevelős Zoltán: Újabb jelenések a sötétségről (*Apokalipszis, most – Rendezői változat*). *Filmvilág*, 2003/9. pp. 56–57.
